

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-2

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veličák
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Hedvika Břínková
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	<i>Mikulčice-Valy, most č. 1. Předběžná rekonstrukce mostu R. Skopala, podle Poláček 2000 (viz obr. 9 na str. 46)</i> <i>Mikulčice-Valy, bridge No. 1. A preliminary reconstruction of the bridge by R. Skopal, in accordance with Poláček 2000 (see Fig. 9 on page 46)</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2014

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR

Copyright © 2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors

STŘEDOVĚK A NOVOVĚK

MIDDLE AGES AND MODERN TIMES

MITTELALTER UND NEUZEIT

BĚLÁ POD PRADĚDEM (K. Ú. ADOLFOVICE, OKR. JESENÍK)

Hrádek Adolfovice. Středověk (14. století). Hrádek. Povrchový průzkum.

Průběžná prospekce reliktvů vrcholně středověkého šlechtického sídla, kriticky ohroženého recentní průmyslovou zástavbou a nelegálními výkopy, pokračovala v rámci projektu „Preventivní archeologická prospekce Olomouckého kraje“ i v průběhu roku 2013. Prospekce prováděná pracovníky Archeologického centra Olomouc, p. o., se opět soustředila jednak do prostoru narušeného jihovýchodního svahu jádra hrádku, jenž eroduje do vnitřního příkopu, jednak na východní svah, který je těžce poškozen recentní zástavbou. Detektorový průzkum v těchto destruktivních sesuvech byl prováděn detektorem kovů typu XP Goldmaxx Power. Průzkumem byla rozšířena kolekce železných artefaktů, převážně stavebních kováren. Dále byly získány fragmenty kuchyňské a stolní keramiky i ojedinělé nálezy osteologického materiálu. Pozitivní zprávou je, že ve sledovaném období nedošlo k dalšímu nelegálnímu poškození zkoumané lokality.

Josef Jan Kovář, Jan Lednický

Resumé

Bělá pod Pradědem (Adolfovice Cadastre, Jeseník District), Adolfovice Castle. Middle Ages (14th century). Castle. Surface survey.

BLUČINA (OKR. BRNO-VENKOV)

„Pastviska“. Raný středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Při výzkumu polykulturní lokality (viz oddíl Doba bronzová) bylo dokumentováno několik charakteristických zásobních jam s nepočetným souborem keramiky zařaditelným jen obecně do raně středověkého období.

David Parma

Resumé

Blučina (Bez. Brno-venkov), „Pastviska“. Frühmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

BOHUMÍN (K. Ú. STARÝ BOHUMÍN, OKR. KARVINÁ)

Ulice Slezská, Malá, parc. č. 45, 1097, 1098. Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum (č. akce Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště Opava č. 83/13) byl realizován v souvislosti s projektem „Novostavba chráněného bydlení na pozemku parc. č. 45, k. ú. Starý Bohumín“, jehož součástí byly i výkopové práce při hloubení výkopu pro přípojku vodovodu. Plocha stavby byla v rámci výzkumu označena jako sektor A, v trase nového potrubí byly následně položeny sondy S1 a S2.

V sektoru A byly po strojní skrývce povrchového drnu a části půdního horizontu v prostoru stavby strojně vyhloubeny základové rýhy o šířce 0,6 m a hloubce 0,8 – 1,0 m. Z vytěžené zeminy, převážně navážek z 20. století, byl získán menší počet artefaktů v sekundární pozici, v základových pasech nebyly registrovány žádné relevantní archeologické situace. Pouze ve východní části výkopů pro základy bylo obnaženo kamenné a cihlové zdivo domu, který v minulosti stál v ulici s dnešním názvem Malá. Tuto stavbu můžeme rámcově datovat do 19. až 1. poloviny 20. století.

Sonda S1 o celkové délce 35 m byla strojně vyhloubena ve vozovce bezejmenné spojovací ulice mezi ulicemi Slezskou a Malou, přičemž její severní konec zasahoval již do samotné ulice Slezské (parc. č. 1097, 1098). Hloubka sondy byla po ukončení archeologických prací cca 1,4 m, zatímco její šířka při dně činila pouhých 0,4 m. Výzkum se soustředil na střední a severní část sondy (obr. 1, 2), ve zbylé části byly evidovány pouze novověké a recentní základy obsahující stavební suť.

Ve střední části sondy S1 se podařilo dosáhnout podloží, ve kterém byla zachycena do červena propálená hrana patrně oválného zahloubeného objektu (s. j. 502). V jeho výplni se nacházely drobné hrudky mazanice spolu s přemístěným podložím. Funkční interpretace i datace objektu je obtížná, protože se podařilo prozkoumat jen malou část této archeologické situace a také výplň neobsahovala žádné artefakty. Dle stratigrafické pozice byl objekt ale patrně vrcholně středověkého stáří a mohlo se jednat o nějaké pyrotechnologické zařízení.

V povrchu podloží byl dále dokumentován vrcholně středověký objekt s. j. 500, na jehož dně se nalézal šedý jílovitý sediment. Obdobný jíl vyplňoval i kůlovou jam-

ku, nacházející se při severní hraně zkoumaného objektu. Objekt byl vyplněn a překryt kompaktní požární destrukcí pocházející pravděpodobně ze stěn jeho spálené nadzemní části. Výplň objektu obsahovala vrcholně středověkou keramiku, rámcově datovanou do 15. století. S určitou obezřetností můžeme zkoumanou situaci interpretovat jako suterén dřevohliněného domu. V severní části sondy byla při dně výkopu evidována splachová vrstva, datovaná do 15. až 16. století, s mírnou depresí vyplněnou mladší jílovitou uloženinou, ve které se nacházela poloha s koncentrací rohů skotu a menším množstvím keramických fragmentů z 15. až 17. století. Tuto archeologickou situaci překrývala mocná novověká navážka, dokumentovaná rovněž v jižní části sondy. Nad tímto horizontem se pak nacházely dvě novověké kamenné zdi (s. j. 900 a 902).

Sonda S2 o délce 7,2 m a šířce 0,4 – 0,6 m byla hloubena strojně a kolmo navazovala na sondu S1 a sektor A ve směru severozápad – jihovýchod. Přecházela z vozovky asfaltové silnice přes zatravněnou krajnici do prostoru zahrady (parc. č. 1097, 45). V celé délce sondy bylo v hloubce 1,4 m dokumentováno podloží tvořené žlutým jílovitým fluviaálním sedimentem. Na jeho povrchu byly odkryty dva vedle sebe vodorovně uložené dřevěné trámy, překryté 0,25 m mocnou vrstvou valounů s pozdně středověkou a raně novověkou keramikou. Interpretace je obtížná, mohlo se např. jednat o součást komunikačních úprav. Výše byly uloženy jílovité vrstvy, navážky a planýrky, z nichž nejmladší část náležela 20. století.

Můžeme shrnout, že archeologický výzkum přes svůj omezený rozsah zachytil řadu nálezových situací souvisejících s vývojem parcel při ulici Hlavní. Převážnou část zjištěných archeologických situací tvořily relikty staveb a jejich následné zánikové horizonty. Některé mladší dokumentované požární horizonty (s. j. 141) přitom mohou souviset s velkými požáry města v letech 1740, 1745 a 1784 (Kuča 1996, 164).

Pavel Malík

Literatura

Kuča, K. 1996: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. I. díl, A-G.* Praha: Libri.

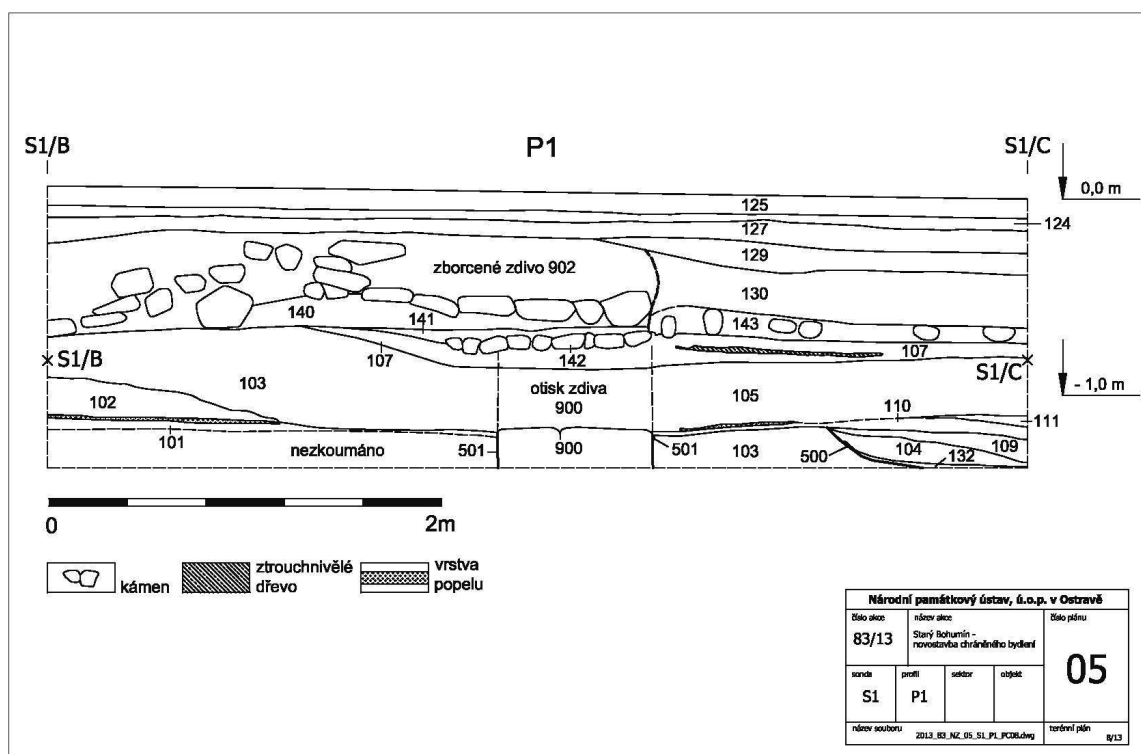
Resumé

Bohumín (Kat. Starý Bohumín, Bez. Karviná), Slezská- und Malá-Straßen, Parz. Nr. 45, 1097, 1098. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

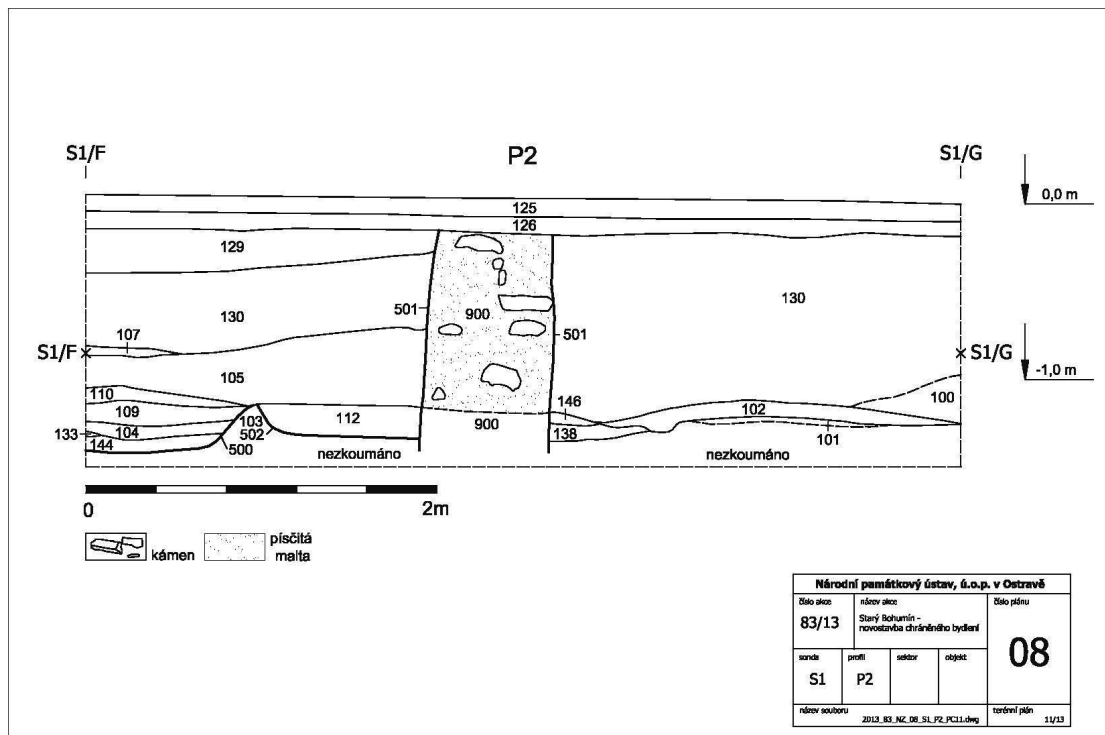
BOŘITOV (OKR. BLANSKO)

Intravilán obce. Středověk. Hřbitov. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí zemědělské usedlosti č. p. 2/3 byla v zahradě těsně přiléhající ke stávajícímu hřbitovu kolem kostela sv. Jiří vyhloubena vápenná jáma, přičemž došlo k narušení několika kostrových hrobů.

Obř. 1. Bohumín, ulice Slezská, Malá (okr. Karviná). Sonda S1, profil P1 - střední část.
Abb. 1. Bohumín, Slezská- und Malá-Straßen (Bez. Karviná). Sondage S1, Profil P1.

Obr. 2. Bohumín, ulice Slezská, Malá (okr. Karviná). Sonda S1, profil P2 - střední část.
Abb. 2. Bohumín, Slezská- und Malá-Straßen (Bez. Karviná). Sondage S1, Profil P2.

Zesnulí byli uloženi v několika vrstvách nad sebou v natažené poloze na zádech s hlavou k západu. Pohřby se často vzájemně porušovaly a v zásypu celé jámy se nacházelo množství fragmentárních a soliterních lidských kostí, středověká i novověká keramika a několik železných předmětů, mj. masivní šipka do kuše. Vyzvednuty byly více či méně nekompletní skelety několika jedinců, z nichž jeden dle předběžného antropologického posouzení zemřel v důsledku sečné rány v čelní kosti. Situaci lze nejspíše interpretovat jako zaniklou část středověkého hřbitova okolo kostela.

Jiří Kala

Resumé

During the rescue excavation the small part of cemetery dated back to the late Middle Ages was revealed.

BRNO (OKR. BRNO-MĚSTO)

Cílem předloženého příspěvku je, stejně jako v uplynulých letech, souhrnně informovat o výsledcích záchranných archeologických výzkumů společnosti Archaiia Brno, o. p. s., prováděných na území Velkého Brna, především v historickém centru města a v prostoru jeho historických předměstí (obr. 3). Perspektivy, koncepce a metodika systematického archeologického výzkumu centra Brna se nezměnila (Holub a kol. 2003, 57–97; Merta, Peška 2006).

Přehled záchranných archeologických výzkumů v Brně v roce 2013:

Výzkumy prováděné v roce 2013 lze rozdělit do tří skupin: 1) rozsáhlejší plošně exkavované výzkumy; 2) výzkumy realizované v rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“; 3) menší terénní výzkumy a dokumentace inženýrských sítí.

Ad 1) Rozsáhlejší plošně exkavované výzkumy

Do těchto výzkumů se řadí pokračování výzkumu na parcele domu Česká 6 (akce A094/2012); Parkovací dům před Janáčkovým divadlem (akce A001/2013); Dornych DORN (akce A041/2013, A072/2013); Božetěchova 13 (akce A049/2013); Kopečná 9, parkovací dům (akce A003/2013); Kopečná 40/Studánka 3, bytový dům (akce A037/2013); Pekařská 53 (akce A036/2012); Petrov, Petřská (akce A052/2012); Vídeňská 6 – 8 (akce A113/2012).

Ad 2) Sondy dokumentované v rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“

V rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“ byly v roce 2013 realizovány dva výzkumy – jeden zasáhl domovní blok Bašty (akce A048/2013), druhý probíhal na ulici Pekařská (akce A083/2013).

Ad 3) Výzkumy menšího rozsahu

Jedná se o akce Biskupská 7 (akce A104/2013); Cihlářská 6 (akce A026/2013); Koliště, Moravské náměstí (akce A107/2012); Komenského náměstí 6 (akce A122/2012);